

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

فواد پاشا قوناغی نصل مالیه دائرہ سی اولدی عبدالرحمن شرف
تعلیمات شہید علی پاشا محمد غالب
قویون آطہ لری اوکنده کی دکیز حربی وساقزک فور تاریخیشی . صفوت
ابراہیم متفرقه دو قنور قاراچون
» ذیل انجمن
روم سلجوقی دولتنک انقراضیلہ تشکیل ایدن طوائف ملوک . احمد توحید
تفرقه : تاریخ سلطان محمد خان ثانی؛ مؤلفی قریتو وولوس . مترجمی قارولیدی

فیثائی ہ غروش

استانبول

مطبعہ عثمانیہ

مطبعہ عثمانیہ

۱۳۳۸

شهید علی پاشا

اخيراً المہجین بعض کتب قدیمہ میانندہ (تعلیمات حکمت آیات
شہید علی پاشا) عنوانی وال یازیلی برسالہ ظہور ابتدی .
رسالہ شو صورتہ باشلابور: «متوفای مشارالہ خداوندکار سنجاغندہ
کائن ازنیق قضای قرا سندن سلوز نام قریہدہ بعض وزرای عظام
کتخدالغندن متقاعداً اقامت ودعای شان واجلال سلطنت سنیہ بہ مواظبت
ومداومت ایدن مرحوم حاجی حسین اغانک فرزند ادیب ونجل نجیبی
اولدینی خالدہ معدن فیض وعرفان اولان دربار شوکت عنوانہ کلہرک
مرور زمان ایلہ دائرہ فخامت باہرہ ہایونہ داخل وکیدرک شرف مقارنت
وتربیت عالیہ ایلہ فائق اقران وامائل اولمقدن ناشی ہجرت نبویہ علی صاحبہا
اکمل التبیہ نیک بیک یوز اون بشی تاریخندہ وجتہکان سلطان احمد خان
تالت حضرتلرینک اشای جلوسارندہ سلحدارلق خدمت مفتخرہ سندن
رتبہ جلیلہ وزارتہ چراغ بیوریلان متوفی چورلیلی علی پاشانک اوزینہ
جاہ والای سلحداری بی احراز ودرت سنہ مقداری خدمت نامیہ
مذکورہدہ رضای عالیہ بہ موافق حرکتہ موفقیتلہ اون طقوز سنہسی
اواخرینہ طوغری سلفی کبی رتبہ عالیہ وزارتہ ومرحومہ فاطمہ سلطانک
عقدی وقوعنہ مبنی شرف مصاہرتہ نائل ومظہر بیوریلہرق بین الوزرا
کب اقبال وامتیاز ایدوب بعدہ وزیر اعظم مرحوم تبردار محمد پاشانک
آزاق قلعهسی فتحی مأموریتیلہ لواء سعادتی استصحاباً روسیہ لو اوزرینہ
سفرہ عزیمتدہ رکاب ہایون قائم مقاملغنے شرفیرا وانک عزلندن ودها
برایکی کرہ ظہورہ کلان تبدلن صکرہ دریا قبودانلغندن صدراعظم اولان
متوفی ابراہیم پاشانک عزل واعدامی حکامندہ مقام جلیل وکالتہ بالاستقلال

روفق افزا اولش و مشارالیه بعض وزرای اسلاف مثللو خونریز و غدار و راشی و ظلمکار ذواتدن اولیہرق افکار سلیمہ و اطوار حلیمہ و صفت رحیمہ احمابندن بولنمیلہ جملہ عندندہ محبوب و مقبول و (اعظم المصائب ترضیع الاوقات) مدلولنجه اختلاس ایدہ بیلدیکی آوان خالیہده دخی بالاعتنا ا کمال علوم شریفہ و استحصال لوازمات دینیه ایله مشغول برذات ممدوح المآثر و موردہ و قدیہ فتحلری امرندہ دخی کوریلان کمال جلادت و شجاعتی تسلیم کردہ کافہ اکابر و اصغر اولہرق و آخر مدت صدارتنہ قریب نمچولو ایله سفر و قوعندہ بلغرادہ و اورادن و ارادن اوستہ غزمتلہ کتخداسی بولنان ابراہیم اغانک سوء تدبیری سائق تقدیر اجرای حکم ازلیہ واسطہ و آلت ایلوب اردوی هایونک و قوع احوال متألہ سنندہ میدان جنکہ کیدہ رک کوردیکی یارہ رک تأثیریلہ بلغرادہ کتوردیلور ایکن نوش صہبای شہادت و تسلیم روح و امانت ایتمش و نمازی بلغرادہ قیلنہرق جد شریفی لباس خون آلودیلہ عدن آشیان سلطان سلیمان حضرتلرینک جامع شرقلری خطیرہ سنہ دفن اولنمشدر .

شہید مشارالیهک ابقای سعادت حال دولت علیہ امرندہ اولان فرط امل و غیرتی متضمن و حسن اعتقاد و افکارینی مین خط دستیلہ یازدینی تعلیمات دفتردار مقتول محمد پاشانک اوراقی ایچندہ ظهور ایلہ رک استساخ اولنمغلہ مشارالیهک مختصرجه ترجمہ احوالیلہ برابر نسخہ مرقومہ بیارتہا اشبو محملہ تحریر قلمشدر . »

سلطان احمد ثالث صدر اعظم لرندن بولنوب داماد علی پاشا ناملریلہ تاریخ عثمانیہ مذکور اولان مشارالیهک اشبو تعلیماتی کندینک فضل و عرفانہ بردلیل اولقلہ برابر اوزماندہ جاری اولان اصول دولت حقیقندہده بر فکر حاصل ایتدیردیکنہ بناء آتیدہ نقل و بیان اولنور .

انجیق رسالہ نک طرز تحریرینہ نظراً مرتبک یا علی پاشا منسوب لرندن اولدیتنہ و یا خود مشارالیهک احوال عمومیہ سنہ و قوف نامی بولنمدیقنہ حکم

ایلك لازم كلوب چونكه مؤلفات سائرۀ تاريخيه نك علی پاشايه دائر اولان سطرلرنده مشار اليهك بعض اخلاق مذمومه سندن ده بحث ايدلديكي كورلمكده درنته كيم مورخ مصطفی پاشا ، نتایج الوقوعات نام تاريخنده شو وجهله بيانانده بولنمقده در :

« شهید علی پاشا علم و فضل ایله آراسته و استقامت و صلاح ایله پیراسته اولوب هله اخذ رشوت ماده سی بنایت منقوری اولدیندن یکیچری اغالرینک حین نصبنده صدر اعظم لره و ضابطان عسکریه نك یکیچری اغالرینه ویره کلدکلی هدیای معاده نی بیله رفع و النفا و هر طریقجه اهل و اربابنک آتخابی خصوصه اعتنا ایدوب عدالت و حقایقی متضمن کندی قلمیله باجمله ولایاته تعلیماتلر ارسال و امور مختلفه دولتک تصحیح و هیئت سابقه سنه ارجاعی امرنده بذل اقتدار ایلدی . حتی حرمین شریفین اوقافی دارالعباده اغالرینک نظارتنده اولمق حینیه برطاقم غاصب و نا اهللر امور اوقافه متولی اولدقلرندن اکثر اوقاف حرمینی اوقاف محاسبه سی نامیله تشکیل ایتدیکی هیئت اداره به قالدیروب قطع تناسل ماده نامشروعنک منع و باطلالی ضمننده دخی مصر و الیننه مؤکد فرمانلر کوندردی ؛ لکن بغض و عداوتی قوی و سفک دمایه دخی مائل اولدینندن تقرب پادشاهی ایله کب اقبال ایتدکن صکره صدراعظم نصب اولتجه به قدر بش آلتی نه مدته مقام و کالته کلن وزیرایه راحت و حضور و یرمیوب اولا چورلیلی علی پاشا کی درت سنه دن متجاوز زمان صدارتنده حسن اداره به نائل اولمش و برقاچ سفره کفایت ایدمک ذخائر و مهمات جمع و ادخارینه همت ایتمش اولان ذاتی مجرد خصومت ذاتیه اغورنده عزل و نفی ایتدیرمکله قناعت ایتمیوب بریحق سنه مرورنده قتل ایتدیرمشدر . « بعده کورپریلی زاده نعمان پاشا اوج آی صدارتده بولنوب فضل و نجابتیه مبنی بالکمز عزل ایله قورتلدی و فتوحات فوق العاده به مظهر اولمشیکن مکافات یرینه عزل و نفيه اوغرادی » .

د مؤخرآ صدارتہ کلن یوسف پاشا و سلحدار سلیمان پاشا و ابراہیم پاشانک بلا موجب قتلرینہ علت مستقلہ اولوب سائر وزرادن دخی نفوس کثیرہ اتلاف ایتدیردی . حاصل کلام بر صورتلہ مغیر اولدینی اشخاصی مطلقاً قتل ایتدیرنجہ یہ قدر اوغراشمق معقادی اولقلہ مورہ فتحی کبی خدمات مبرورہ یہ موفق اولمشیکن و ارادین محاربه سندنہ شہادتہ وقوع بولدقده ارکان دولت مسرور و محاکمہ افعالی وابستہ یوم النشور اولدی .

آئیدہ مندرج و زمان تحریرینہ کورہ اہمیتی غیر منکر اولان تعلیماتک مطالعہ سندن مستبان اولہ جنی اوزرہ محرری بولنان علی پاشانک ، تفرعاتہ و ارنجہ امور حکومتہ و قوف کلیسی و اصلاح و تنظیم خصوصندہ کی آرزو و غیرتی نمایان اولوب فقط بر انسان بوتعلیماتی اوقویجہ کندیکن عادل و ملک سیرت اولدینقہ و بعض افعالندہ باقتجہ اراقہ دمہ منہمک بر غرضکار ایدوکنہ حکم ایدہ جکی کلیور ! مع مافیہ مشار الیہک امالی ایچندہ بر موقع مستثنای حائر بولندیقی دہ انکار ایدہ میور ! (عظاملہ عن سینانہ)

محمد غالب

تعلیمات شہید علی پاشا

مأمورین دولت داتما اللہ عظیم الشان حضرتلرندن خوف و خشیت اوزرہ اولوب جادہ استقامتدن انحراف ایتمہرک و احکام شریعت مطہرہ بی اجرایہ و ہرحالی شرع شریفہ تطبیق برلہ عدل اوزرہ حرکت ایلکہ سعی اولہ ؛ و نعم بی پایان رب العالمینہ داتما تشکر و مصائبہ صبر و تحمل و قضایہ راضی و متوکل اولوب و رسول خدایہ توسل ایدوب جملہ امورین تفویض ایدہ لر و توبہ و استغفارہ مدام اولہ لر ؛ و نفسی اوچ نسنہ ایلہ مواخذہ و محاسبہ ایلہ : اولاً بوکون کندوسندن نہ خطا صادر اولدی ، ثانیاً خیراتدن نہ ظہور ایلدی ، ثالثاً کندوسندن عمل خیر ممکن ایکن فوت

اولدیمی ؟ بواج احوالی تفکر و نفسی ایله محاسبه کوره و عاقبت امور آخرتی تذکر و تفکر دن غافل اولیه ؛ و زمان حکومتده وضع و شریف و غنی و فقیر و عالم و جاهل و بید و قریب و مسافر و مجاور جمله به یکان باهلوب دعوالری فصل اولمدجه . مقادرایله مقید اولنیه ، حاصلی اجرای شرع شریفده جمله بی مساوی کوروب فرق صغیر و کبیر و غنی و فقیر و رعیت و امیر ایله لر ؛ اولا اشرف بلاد و ضیاع و ابرک اما کن و بقاع اولان مکة مکرمه و مدینه منوره اهلینک مصدرن هر سه ارسالی مقاد اولان غلاللری پاک و مصفا اولق اوزره تماماً سفینه به تحمیل و انشای طریقده اها تندن صیانت ایچون معتمد آدم لر تعیین و وقتی ایله ایرشدرملک اوزره مصر والینه تأکید و تنبیهی مشعر امر شریف ارسال و اصدار اولنق و هر سه بوجه اوزره حریمین الشریفین غلاللری ارساله اهتم اولنق لازمدر ؛ دائماً رضای حقی کوزه دوب غرض ایله کاری ویر مور ضعیفه سوء نیت و بد افکاری اولیه و ضعیف و ما کین احوالندن غافل اولیوب تفقد احوالترین واجب بیله ؛ دشمن دخی اولور ایسه بر فردک مصیبتنه صفالنیوب کهنه نیک انکارین آلمیه ، بخیل اولیوب سخی و غضوب و بدخواه اولیوب معتدل و نیکخواه اوله ؛ حسد دائرمنه او غرامیوب ریادن اجتاب و کبر و غروردن کمال مرتبه احتراز ایده ؛ صاحب توضع اولغهمسی ایله لر ؛ و محتاجینک حاجتن ایصال و کهنه نیک مالنه طمع ایله لر ؛ خلقک عیوب خفیه سنی تفتیش ایتمه لر ؛ ظلم و ستمی جائز کورمیه لر ؛ نفس اماره صفتی اولان حرص وطمعدن احتراز و اجتناب ایله لر ؛ مستحقینه صدقه ویرمکده قصور ایله لر ، صادق العهد اولوب کذبدن تنفر ایلمک لازمدر ؛ کندو نفسنه نه صانورایسه مؤمن قرنداش لرینه دخی اتی صانوب ولسانی صدقله جاری واقوالی کبردن عاری و مرحتی غالب اولوب و هر رده حقی حاضر و جمیع افعاله عالم و ناظر بیلوب و هر فیضی حضرت یاریدن اکلا یوب هر شیده حکمت خفیه مشاهده ایله لر ؛ نفسی

حلم و قلبی سلیم اولوب نفسنه و عقلنه مفرور اولیہلر ؛ مظلومه معین و ظالمه مہین اولہلر ؛ اہل حاجتک مراملرنده سی و اہتمامدن قاجیہلر ؛ کندو فوائدی ایچون آخره قصد ضرر ایلیہ ؛ ضرر مالی ضرر عرضہ تقدیم ایلیہلر ؛ تکثیر احبابہ سعی اولوب اعدانک اصلاحہ سعی ایلیہ ؛ عہدہ سندن کلہ میہ چکی شیئی وعد ایلیہ ؛ خواب و راحتہ میل ایتمیوب چوق او بومنی عادت ایدنیمہ ؛ محتاجینک حاجتن یارینہ قویمیوب علی قدر الطاقہ مصالح عباداللہ کی کورمکہ جہد ایلیہ ؛ ایکی خصمک سوزی کرکی کی اکلاندیجہ حکم اولنیمہ ؛ اہل حاجتہ و یریلہ جک جواب لطف ایلہ و یرلمکده ثواب عظیم اولدیفن بیلہلر ؛ درکنارلو و نزاعلو عرضخاللر دیوانده ایقونیلوب دیواندن صکرہ کوزلجہ مطالعہ ایلہ دیوانی تعطیل ایلیہلر ؛ خلق ایشلری تمک ایچون خصمندن انتقام المتی ملاحظہ بیلہ عرضخاللرنده نیجہ غضب کتورہ جک شیر یازارلر قول مجردہ اعتبار اولنمیوب تحری ایلہ احوالہ واقف اولمغہ سعی ایلیہلر ؛ افک و افترا بی اختیار ایدنلرک خلاف واقع انہاسی ایلہ کمنہ یہ جرم اسناد ایلیہلر ؛ برفقیرک عرضنی یتمق و ایدیننده اولیوب ممکن اولان مرتبہ عرض و عوض لطف ایلہ تطیب خاطرہ و تسلی قلوبہ سعی اولنوب عرض نفسلہ کمنہنک ہتک پردہ عرضہ و ہدم بینان وجودینہ سعی ایتمیہلر ؛ سوء خلق ایلہ دل آزار اولقدن وجور ایلہ خاطر ییقمقدن حذر ایدہلر ؛ وقت غضبندہ نفسنی ضبط و قلبنی رشتہ صبر و ارام ایلہ ربط ایدوب شرعاً برکمنہ یہ تعزیر لازم کلہ عدد حدی تجاوز ایلیہلر ؛ شتم بیہود و لعن نا مشروعہ جرات ایتمیہلر ؛ آخره سوء قصد ایلیوب و کمنہنک آزاری و مکسور اولمی طرفندہ اولیہلر ؛ دائماً خیرہ سعی اولہلر ؛ امر دنیا ایلہ تفاخر ایلیوب غناہ و منصبہ مفرور اولیہلر ؛ زحمت و مشقتہ صبر و تحمل ایدوب استخدانی کندو عقل و استعدادندن بیلمیوب و امتان قیدندہ اولیوب حضرت باری تعالی یہ تشکر و اموری فی نفویض ایلہ ہر حالہ توفیقی رفیق ایلمک رجا سندن خالی اولیہلر ؛

فرصت دوشد بجه ایولکی کورینلره مکافات وکلمک ایتملره عفو ایلمکه سی ایلیوب و غرض دنیوی کوزهدلیوب عداوت اوزره اولان دشمنه فرصت بولدقده عفو ایله معامله و لطف و عطا ایله لر ؛ وزیر اعظم لک قپوسی کشاده اولوب بولشمه سی آسان اولق کر کدرکه هر کمنه که امور مسلمیندن برامر اکا مفوض اوله و اوایه قپوسین سد ایدوب مظلوم و محتاج لر اوکا واصل اولیه اول آدنه غایت احتیاجی محنده رحمت قپوسی سد اولور ؛ و وزیر اعظم (التقد خیر) ملاحظه سیله ابن وقت اولینوب نفسی ایچون تحصیل خزینه و ترتیب دینه مأمولندن فراغ و مزاج ملکه عارض اولان ضعف و فتور ایچون تدارک علاجه صرف همت ایله لر ؛ و خلقدن جریمه و رشوت نامیله عیاذاً بالله تعالی مال جمع ایتمک سوداسنه دوشمیه لر ، طمعدن بغایت اجتناب لازمدر زیرا مال جمع و حفظی دنیاده صاحبی یحضور و روز جزاده سؤال جواب ایچون معذب ایدر ؛ و بر ایشده تعجیل و مسارعت ایله لر زیرا قلت تحمل و مبادرت امور ملک و ملت ذلل و خلل ویرر و جمله امورده صبر و ثباتی شعار و تائی و قراری دستور کار ایدینه لر ؛ حق جل و علا حضرت لرندن حسن عاقبت حصوله مترقب و فرج و عاقبت وصوله متظر اوله ؛ مناصبه مستحق اولوب فقیر و ناتوان اولنلری بیغرض کمنه لر دن سؤال و منصب ویریلوب ایقلندیرمنه همت ایدمه لر ؛ رشوت ایله منصب ویرلمک اموال رعایا و سکن و لایحی ینمایه کویا اذن ویرلش دیمکدر ؛ مناصب حق و باطلی فهم ایدر و حضرت الله عظیم الشانندن قورقار حکومت رجه ویریلوب ظلمه و بی رحم جاهله و بی فهم کسانه رجا و شفاعت و رشوت ایله ویریه ؛ بدع و مظالمک مبدأ مصوری و انواع شر و شرورک منشأ و منبعی اعظم المصائب و اکبر التوائب رشوت دیدکلری معدن فساددرکه اهل اسلام ایچون آندن زیاده بلا و هدم اساس دین و دولته آندن قوی منجیق جور و جفا یوقدر ، حاصلی رشوت دین و دولتی خراب ایدر معنادر ؛

وزیر اعظمہ اگر برکسنہ خلاف شرع شریف و معایر قانون منیف بر مصلحت مقابلی عرض ایلدیکی رشوتہ کوشہ چشم ایله نكاه و التفات ایتیموب عرض ایدن باطل و مبطله خصم جان اولور ایسه اتباعی و سائر سرکارده اولانلردن هیچ کیمسه زهره میل و قدرت هوس ظلم و وبال ایتمک احتمالی اولماز ، جهانده رشوتدن پرهیزقدر حسنه عظیمه یوقدر ؛ طشرده اولان مأمورینک کیفیت و احوالی سوال و دائماً تجسس اولنوب بر ایکی شاکی سییله بر والی مملکت عزل اولنمق ایجاب ایلمز ، آنجق کندویه نصیحی مشعر مکتوب کوندریلوب تیبه و تأکید اولنه ، آنکله متصح اولیوب ینه تکرار او شاکیلری کلور ایسه عزل اولنمق لازمدر ؛ احوال حکام و رعایا و حوادث قضادن هر نه واقع اولور ایسه جزوی و کلی اعلام اولنمق اوزره نهانی و آشکار علوفه ایله مخصوص متمد آدملر تعیین و استعلام احوال مملکته بذل اهتمام اولنمق مقتضیاتنددر ؛ دولت علیه نك حوزه حکومتلرنده تصحیح و اقامتی و احیا و عمارتی و حفظ و حمایتی الزم و اهم مواد نیباً منیباً ترک اولنیوب اهتمام قلنه ؛ تماقب مظالمدن و توارد تکالیف شاقه دن نیجه نیجه قرا و ضیاع خراب اولوب اراضی منبته و خالی قالان قصبات و قرانک عمارت و احیاسی نه وجهله ممکن ایسه تفحص و سؤال برله اعمارینه صرف اهتمام ایتمک لازمدر ؛ تجار و ابنای سییلی اوروب نهب اموال و قتل نفوس ایله غدر و حیف ایدن قطاع طریق و اشقیانک حقارندن کلموب مملکت حفظ و حمایت اولنمق الزمدر ؛ مناصب و امانتار اهل و اربانه تقلید اولنوب قرا و مزارعدن منافذ حکملری داخلنده خالی و خراب اولان یرلری تصمیر و احیا ایتمک شرطیله توجیه قلنه حرامی و اشقیایه مقر و مأوی قائلیه جفندن غیری تحتده نیجه فوائد کثیره و عدائد جزیه نك حصولی امر مقرردر ؛ قیوسز و باجه سز کزوب رعایا و ضعفا اوزر لرینه قونوب و کوچوب مفت و مجاناً یم و بملکرندن غیری قوناقچی آقچسی و لعل بها و قربان آقچسی

نامیده ظلماً آنچه لرین آلوب تخریب بلاد ایدن حشراتی منع و دفع ایده لر، ممنوع و منته اولمیانلرک اینما بوجه حقلرندن کلنمک و سائر ابنای سبیل دخی کائناً من کان قدرتلری وار ایکن یانلرندن خرج ایتمیوب مفت و مجاناً یم و بملکرین ییوب خرج راهلری یانلرینه قالمق ایچون طریق سلطانیدن چیقوب قریه بقریه رعایا فقراسنه قونوب کوچوب تضییق و تمدی ایدرلر ایسه منع و دفع قلمق اوزره ولایه بلاده تنیه و تقید اولنه، رعایا فقراسنه رطوبت (بولق) کلی کله رک مسافر کاندولری راغپ اولورلر ایدی. بو دخی هر وجهله مهمات لازمه نك متعاسندن اولدینی ملاحظه قلنه؛ حکام ممالک قبولرنده ایل و ولایتی مجهول و حسب و نسبی نامعلوم لوندا ت حشراتی استخدام اولنمیوب قوم و قبیله سی معلوم و دین و ایمان و شرایط اسلامیتی بیلور عرض و حیا ایجابی اغوات و خدام استخدام ایتملر ایچون تنیه و توصیه اولنه؛ ظلمدن بنایت حذر و ظلمه معین اولدن احتراز ایدوب ممکن اولدقجه مدافعه منه اهتمام و غریبلرک کوکلنی اله آلوب دعای خیرلرین آلفه اعتنا ایله لر؛ رعایا و برابریه سنوی ویره کلدکلری تکالیف معلومه و معتاده دن ماعدا محدث تکلیف طلیله رنجیده و کندولری بدایع سیئه ایله تعجیز و تضییق اولنمیوب ازاله مظالم ایله اهالی ولایت و سکان بلاد حمایت و صیانت قلنرق ترفیه حال و انتظام احواله تقید برله ممالکک شن و آبادان اولمنه و ابنای سبیلک مال و نفسلرینه بر طریقله ضرر و کزند ایرشدیرلر ممالک اوزره حفظ و حراستلرینه اهتمام اولنمق الزمدر؛ محدثات ظلمینه و بدعت سیئه بی قلمه کتوروب دفتره قید ایستدیرلمکدن اجتناب ایله لر؛ هر شیئی ماوضع لهنده استعمال ایدوب خلافتی ارتکاب ایله خراب دین و دنیا به سبب اولان مظالم و قبا یچدن احتراز ایلمک جمله به واجب و لازمدر؛ مفاسد عصرک کرچه نهایتی و بوجهله نك علل منقله سی تحصیل اسباب تزینیه و تلذذات نفسانیه و تنم جباریه و ترک افعال اخرویه در حضرت مالک الملک تعالی شانہ نك کما هو حقّه و عدو عیدی اکلانوب بو امانت کبری

نہ ایدوکی بیلنوب یارین روز جزادہ حضور قہار ذوالجلال تمالی شانہدہ ویرہ جکی جواب ملاحظہ اولنق لازمدر ؛ حسن تدبیر ایلہ خزینہ نک ایرادینک تکثیرینہ و مصارفک تقلینہ اہتمام کرکدر ، حکامک بیت المالدہ حصہ لری انجق نفقہ و کوسہ لری نہ ضرورتلری دفع مرتبہ سی اولدیفن بیلملری لازمدر ؛ بیت المال مسلمین کہہ نک ملک موروثی اولیوب اتلاف واضاعتدن بغایت پرہیز برلہ دنیا و آخرتدہ سؤال وجوابدن و عذاب و عقابدن کال مرتبہ تفکر و احتراز لازمدر ؛ اسرار خصوصی یالکتر قضاة و محتبہ حوالہ ایلہ کلمیہ ، نرخ روزیہ کرکی کبی باقیلوب تقید اولنہ و ہرنسہ یی دکرہاسی ایلہ صاندیرلر ، نرخ روزی امور کلیہ دن ایکن جزؤیدر دیومقید اولنمدیفنی حاللہ شہرک قاضیسی اول حکمی اجرا ایدہ من زیرا امریاست کندویہ متعلق اولماقلہ اول طریقہ کیدہ من مساحہ سندہ ضرر کلی اولدینین یازمشلردر و ضرری مقرر و آشکاردر ؛ شہرک ضبطی یکچیری اغاسی و عس باشی و صو باشی بہ سپارش و انلرک دخی کیفیتلری تجسس و تفحص اولنوب اکثر وقتدہ تنیہ و تأکید ایلیہلر ؛ ہر اموری سپارشدہ رجلین آریوب اربابنہ سپارشدہ فائدہ چوقدر ، نظام دولتہ سیدر ؛ برکتنہ نک شرعاً حقندہ اقتضایدن نہ ایسہ مقتضای شرع اوزرہ اجرانہ دقت اولنہ ، شفاعت و رجا و رشوت ایلہ خلاص ایتمکدن حذر ایدہلر ؛ بدمسافہ اولان یردن اولور اولماز دعوی ایچون کہہ یی احضار ایلیہلر ؛ طشرہ کوندریلان امرک تنفیذینہ اہتمام اولنق لازمدر ، اولور اولماز شیشہ امر ویرلیوب غایت مہم اولان امور ایچون ویریلہ ، سرحد قلاعی احوالی و مواجب استعجالی و بوکامائل امور معظمہ ضمتدہ ویریلہ ؛ آغالقلر و دزدار لقلر و آلائی بکلکلیری مستحقنہ ویریلوب فوت و یا خود عزل ایجاب ایدر حال اولمدقہ عزل ایلیہلر ؛ سکہ احوالہ دقت اولنوب ہر بار تحری برلہ مساحہ اولنمیہ ؛ کاهیجہ تبدیل کریمکدہ فائدہ چوقدر اما افراطی مندوح دکدر ؛ ہفتدہ برکون تعطیلہ رعایت ایلیہلر ؛ محمولات دوشمدکجہ خزینہ دن تقاص اولنق

اوزره وظیفه ویرمه لر؛ استانبول و توابعی کمر کلرندن دوشن وظیفه محلولاتی خزینه مانده ایدوب محلولاتدن ویرملک لازم کلور ایسه بر قاج آقچسین ویره لر زیاده سنی خزینه مانده ایدله لر مجدداً ویرلمه؛ متمد علیه قاضی ووالی عرضی اولدجه عرضحال ایله جهت توجیهی ممدوح و مناسب دکلدر. غدر احتمالی غالبدر؛ خارج از دفتر تیمار و مالکانه ویرملک مناسب دکلدر، فتح جدید دکلدر که خارج از دفتر قالمش اوله، بیه حال بر تیمار و یا خود خواص و اوقاف رعایا سیدر؛ ناشحی قلمیه تصحیح ممدوح دکلدر مکر زعامت و تیماردن خواص هایونه تصحیح اوله، کاهی اولورسه یوللو اوله؛ احوال دشمنی بیلمک مهم عظیمدر، دشمن احوالی بیلنمک نیجه دولتی بر باد ایتشدر؛ حدود و طبراق نزاعی ایچون کمال اهتمام اولنور. صحت و واقف اولدجه دفترخانه به حجت حفظ و قید ایتدیرلمکده هجت وارد، اختلاله باعث اوله جق ماده در زیاده مقتضی اولدجه حفظ اولنیه؛ هر بر سرحددن مملکت دشمنه نهانی جاسوسلر کوندروب کیفیتلرندن خبردار اولنیه سی ایله لر؛ هر بر سرحد قلاعنه مخصوص آدملر کوندربلوب مهمات لازمه ده نقصانی وارمیدر و تفراتی موجودمیدر بیلنوب قصورلری تکمیل اوله و تعمیر و تشیدنده اهتمام قلنه، دشمنک هجومی احتمالی یوغیکن سرحد قلعه لرینک مهماتی شووجهله کوریله که کویا دشمن کللوردر اولقدر دقت لازمدر، کرک مهمات و کرک ذخایر و کرک تعمیر و ترمیدر، بلا نقصان کوریلوب قصور اولنماق اوزره اقدام قلنه؛ و برقلعه ده باروت و سایر آلات جبه خانه دن بیهوده یره برنسه صرف و استهلاک ایتدیرلمیه و شتک نامیه هر بار طوب آتدیریلوب اضاعت باروت اولنیه و قلعه محافظه سنده اولنلر قلعه نکلر زوم و اقتضاسدن خارج محللره مهماتدن برنسه بیورلدیرلمه جبه خانه دن اخراج ایتدیرمیوب کمال مرتبه حفظ و حرارته بذل مجهود ایلک اوزره محافظلرینه خطاباً بلکه هر سنه برر امر شریف یازیلوب و کوندربلوب تیبیه و تا کید اوله؛ سرحدات اسلامیه دن اولان قلاعه ضرر

اعدادن حفظہ قادر ضرب شمشیر صاحبی وزیر و امیر تعیین اولنق اوزرہ اہتمام قلمہ؛ ممکن اولور ایسہ سرحد قلمہ لرندہ اولان نفراتہ مواجی نقداً کوندریلوب و اوجقلق مالندن و حوالہ دن ویرلدکدہ نفراتہ نصفی مرتبہ سی واصل اولیوب اغلاری و کتخداری و سائر ضابطلری اکل ایدرلر ، بر قلمہ نک مواجی اوجقلق اولدقده نفرات نفراتہ غدر و ضابطانہ نفع کلی اولوب نفراتک ناموجود اولمنہ باعث اولور برشیدر و نفرات کاهیجه یوقلمق لازمدر انجق یوقلمہ نہ کوندریلان آدم دخی غایت دیندار و معتدعلیہ اولمغہ محتاجدر زیرا نفرات آغلاری و ضابطانی کندویہ برقاچ آچہ رعایت ایدرلر ، معتد اولمدینی حالہ اول آچہ بی قبول و نفرات نصف مرتبہ سی دخی ناموجود ایسہ موجود اولنق اوزرہ دفتر ایدر اول جہتلہ ہم بیت المال مسلمینہ غدر ایلر و ہم قلمہ نک محافظدن خالی قالمنہ سبب اولور ، بو بابدہ زیادہ جہ اہتمام لازمدر ؛ بعض محللردہ والی و لایت حوزہ تصرفندہ اولان ایالتدہ واقع قلاعه یوقلمہ نامیلہ سنہدہ بردفعہ مباشر کوندروب ہم کندی ایچون و ہم مباشر ایچون بر مقدار اچہ آلمنہ یینلرنده بر عادت ایٹلردر بو اچہ دخی نفراتک برسندہ محافظہ خدمتدہ اولدقاری مقابلی اهل و عیالریلہ معیشتلریچون تعیین اولنان علوفہ لرندن ویرلملودر دزدار آغلاری جمع ایدوب ویرر و مواجب وقتدہ نفراتدن ضعیفی ایلہ آلیقورلر بو تقریب ایلہ برسندہ نفرات بر قسط مواجہ دخی نائل اولہ مازلر ، فیابعد بو مقبولہ تکلیف دخی رفع اولنق اوزرہ تنیہ و تآکیدى حاوی فرمانلر کوندرلک لازمدر ؛ بودخی مؤیددرکہ غی آدم حرفت و صنایع جہتدن درت قسہ تقسیم اولنمشدر امور دنیاہ حقیقتہ نظر اولنہ بر طائفہ طائفہ اخری اوزرینہ ترجیح و تفضیل اولنمغہ سبب یوقدر جملہ دن بری اهل زراعت اولمہ طوائف سائرہ یہ تعیش ممکن اولماز ایدی و تجمار و اهل صنعت اولمہ آلات و اسباب امرینہ چارہ بولتماز ایدی و علمای اسلام اولمہ حق جل و علا حضرتلرینک وجوب

و وجودی و وحدانیتی و وعد و وعید و امر و نهی و واجبات و فریاضی و عذاب المیمن فلاح و نجاتی و دارنعم مقیمه دخوله سبب اولان جهاد و سائر عبادات و طاعاتی کیم تبلیغ و تعلیم ایدردی ؛ بو اقسام اربعه لازم و ملزوم اولوب بر بردن انفکاک و انفصالی عدیم الاحتمال اولدینی ظاهر در بو صورتده امور عاجله ده بر برینه تفوق و ترجیحه ماغ اولیوب بو مضمونک مفهومه رعایت ایلک لازم اولمش اولور ؛ حکام ممالک کندولره تقلید اولنان مناصبی قیمت فرضیندن ضعی ایله ساتون آلوب استیفای بدل ماتشری به ایچون ارتکاب انواع مظالم ضروریه به باعث اوله جنی مقرر در ، بودخی غایت ملاحظه اولنوب منعیله اهتمام لازمدر .

